

24-4-1965

• • • . . . . 'Από τὴν Ποντιακή λαογραφία . . . . .

• • • . . . . Σ Η Μ Α . . . . .

0.- 'Ανάσταση ποντιακῆς ψυχῆς... 'Αναστήλωση ἔθνους καὶ πνευματικοῦ συμβόλου γραμμάτων Φροντιστήριον Τραπεζούντος'. Κείμενο Στάθη Εύσταθιάδη. Στῇ λύρᾳ δὲ Γιωργούλης.

• • • . . . . τὸ σῆμα σβῆνει . . . . .

0.- Μέσ' στὸ βαθὺ τὸν ὅρθρο ἀπόφει θά σημάνουν γλυκά οἱ ιαμπάνες τοῦ Χριστοῦ τὴν ἀνάστασην. Πάλι οἱ ιαρδιές θὰ σκιρτήσουν καὶ η σκέψη θὰ στοχαστῇ μέση προσοχῆ. Κάθε φορά μέση τὴν 'Ανάστασην δινείρα τοῦ Γένους θερμαίνονται, διναπολοῦνται τάπερα σμένα μεγαλεῖται τοῦ 'Εθνους καὶ στέρεωνται η πίστη στὰ πεπρωμένα τῆς Φυλῆς.

"Ενδοξεῖς οἱ παραδόσεις τοῦ 'Εθνους, πού συνεχίζονται καὶ κατάξιων τὸ ἔλληνικό γένος. Καὶ ήταν τόση η ἀντινοβολία τοῦ ἔλληνικοῦ πνεύματος, πού η δόξα τῆς 'Ελλάδας ἀγκάλιασε δῆλη τὴν οἰκουμένην." Ετοι ἔλαμψε τὸ φῶς τὸ ἔλληνικό καὶ σέ μια χώρα μακρυνή, στὴν μυθική χώρα τῶν Κόλχων μέση τὸν φιλόξενο βασιλιά Αἰρήτη, μέση τόντος μυθρυδάτες στὰ κατοπινά χρόνια, τούς μεγάλους Κομνηνούς θυσερα. Εἶναι δὲ Εὔξεινος Πόντος..

• • • . . . . ΛΥΡΑ Ψύπδικρουση) . . . . .

Ήταν πρόσταγμα τῆς μοίρας νά πέσῃ η Κωνσταντινούπολη στὰ χέρια τῶν ἀπίστων. Καὶ ἔμεινε τότε ἕνα τελευταῖο προπύργιο τοῦ ἔλληνισμοῦ, δὲ Εὔξεινος Πόντος, τὸ ιράτος τῶν Κομνηνῶν, ἐκεῖ μονάχα ύπηρχε 'Ελλάδα, διμας δέν ἄργησε νά ἀπλωθῇ καὶ ἐκεῖ τὸ μαῦρο σύννεφο. Τὸ I46I, διτάρχη μετά τὴν Κωνσταντινούλολη, πέφτει καὶ η Τραπεζούντα, η πρωτεύουσα τῆς Αύτοκρατορίας τῶν Κομνηνῶν, πού ήταν πρωτεύουσα τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἀπό τή ἐποχή τῆς βασιλείας τοῦ 'Ιουστινιανοῦ. Καταστρέφεται ἔτσι καὶ τὸ τελευταῖο προπύργιο τοῦ ἔλληνισμοῦ μέση κέντρο τὴν Τραπεζούντα, τὴν ἔλληνιδα πόλη στὰ βάθη τῆς 'Ανατολῆς, τὸν φωτεινὸν φάρο τοῦ ἔλληνικοῦ πνεύματος....

• • • . . . . η λύρα σταματᾶ . . . . .

Πρὶν ἀπό τὴν πτῶση τῆς Τραπεζούντας η ιαλλιέργεια τῶν ἔλληνιῶν γραμμάτων ἔφτασε στὸ ιορύφωμα τῆς δόξας, διμας μετά ἀπό τὴν πτῶση καὶ μέχρι τὸ I600 βαρύ σκοτάδι ἀπλώθηκε....

"Ομως ἀντιστεινταν η ἔλληνική ψυχή στὸν Πόντο. Η ψυχή τῶν ἔλληναποντίων δέν αἰσθάνθηκε ήττημένη ποτέ. Μά καὶ η ιαλλιέργεια τῶν ἔλληνιῶν γραμμάτων δέν σταμάτησε. Μεγάλη ἀνήκει τιμή καὶ δόξα στίς Ιερές μονές τοῦ Πόντου, διόπου οὐκέτι ειρομόναχοι δέν ἀσκήτευαν μονάχα στὸν

ναό του Θεοῦ, μά καὶ στὸν ναό τῆς Ιδέας τοῦ Γένους, θυσίαζαν δλοικληρη τὴν ζωή τους στὸν βωμὸν τοῦ "Εθνους" καὶ θέρμανναν οὐθὲ φορά τὴν ἐλπίδα γιὰ τὴν Ἀθάσσαση τοῦ Γένους.

Κάθε φορά μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ οἱ ἐλπίδες γιὰ τὴν ἀνάσταση τοῦ Γένους ἀναφερώνονται. Καὶ δέν ἀργησε πάλι οὐποτο πρόσταγμα τῆς μοῖρας καὶ ἡταν τούτη τῇ φορᾷ εὔνομος. "Ἐτος 1673. Καποιος ἀπόστολος τοῦ Ἐθνους ^{δεξαῖος κύριος} τεθρύεται στὴν Τραπεζούντα τὸ ἀνώτατο πνευματικὸν ἐκπατεύτηριο μὲ τὸ ὄνομα" Φροντιστήριον Τραπεζούντος". Καὶ ἀπὸ τότε δὲ θνητοὶ καὶ πνευματικοὶ αὐτὸς φέρονται φωτίζει τὸν νοῦ καὶ τὴν φυχὴν τῶν ἐλληνοποντίων....

"Δεῖται νὰ ἀναφέρωμε ἔδω μὲ λίγα λόγια τὴν τελετὴν τοῦ Φροντιστήριου τῆς Τραπεζούντος μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἀπονομῆς τῶν ἀπολυτηρίων στοὺς ἀποφοίτους. Τιμοῦσαν τούτη τὴν γιορτὴν καὶ οἱ τουρκικές ἀρχές ἀκδομῆ. Μά ἡ γιορτὴ δέν ἡταν ἀπλὴ σχολικὴ τελετὴ. Ἡταν ἐθνικὴ μυσταγωγία στὴν οὐσία της κι ἄς μὴ τὸ ὑποφιλέσονταν οἱ ἀπιστοι. Οἱ ἐκφωνούμενοι λαδγοὶ ἡταν σκιρτήματα τῆς ιαρδιᾶς, φτερουγκίσματα τῆς φυχῆς καὶ φεγγοβόλες τοῦ πνεύματος, πίστη στὸ "Εθνος"....

"Ἡταν τὸση ἡ πνευματικὴ ἀνδροση στὸ Φροντιστήριο τῆς Τραπεζούντος, ὥστε δὲ ἀπόφοιτος του εἶχε τὸ προνόμιο νὰ ἐγγράψει τὰ χωρὶς εἰσαγωγικές ἐξετάσεις στὸ πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ σ' ὅλα τὰ ἰσθτιμα μὲ αὐτὸς πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης. Ἡ ἐπιστημονικὴ κατάρτιψη τῶν ιαθηγητῶν ποὺ Φροντιστηρίου, τὸ ἥθος, ἡ ἀφωσίωση στὸ ιαθηγον καὶ πρὸ παντὸς ἡ βαθειά συναίσθηση τῆς ἀποστολῆς των ως ἐθναποστόλων, τοὺς ιαθιστοῦσες ἀληθεύούς στηλοβάτες τοῦ Γένους, ἐγγυητές γιὰ τὴν συνέχιση τῶν ἐθνικῶν καὶ θρησκευτικῶν παράδοσεων τοῦ "Εθνους". Ἀλλά καὶ οἱ απουδαστές τοῦ Φροντιστηρίου τῆς Τραπεζούντος δένύστερούσαν.

"Ἡταν φωτεινὸς ἐθνικὸς πνευματικὸς σύμβολος τὸ Φροντιστήριο τῆς Τραπεζούντος, ποὺ σικορποῦσε στὸν χῶρο τῆς Ἀνατολῆς ἀπλετο τὸ φῶς τοῦ ἐλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ ὅμως ὑπέκυψε καὶ δὲ φωτεινὸς τοῦτος φέρος στὸ πρόσταγμα τῆς σικληρῆς μοῖρας. Μέ τὸν ξερριζωμὸν τῶν ποντίων ἀπὸ τίς προαιώνιες ἐστίες τους, οὐλεῖνει τίς πύλες του καὶ τὸ Φροντιστήριο τῆς Τραπεζούντος. Πάνω ἀπὸ διαισθίους μαθηταὶ του διαιδπτουν τίς σπουδές τους - ἔτος 1921 - καὶ ἀκολουθοῦν τὴν ἴδια πορεία μὲ τοὺς γονιούς, παίρνουν τὸν δρόμο γιὰ τὴν Ἑλλάδα....

· · · · · ΛΥΡΑ (ὑπδιρουση) · · · · ·

Ζωὴ τριῶν χιλιάδων ἐτῶν τῶν ἐλληνοποντίων, ζωὴ γεμάτη μὲ ἔνδοξα ἱστορικά γεγονότα, μέσῳ ὥραίους ἐθνικούς ἀγῶνες καὶ ἡρωϊκά κατορθώματα, ζωὴ γεμάτη ἀπὸ θρύλους, μένει τῶρα γλυκειά ἀνάμνηση στὸν νοῦ καὶ καθημός καὶ θρῆνος γοερδός στὴν φυχὴν οὐθὲ ποντίου, ὅμως μὲ βαθειά τὴν πίστη

9

για την ανάσταση μιά μέρα. Είκαι αίσθημα τῆς φυχῆς πού κοχλάζει και διεκδικεῖ μιάπονατάσταση για μιά άδικα. Καὶ ἔρχεται ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ οὐδὲ χρόνο καὶ θερμαίνει τὰ ὄντειρα, ζωντανεύει τοὺς θρύλους καὶ αναφτερώνει τις ἐλπίδες, δυναμώνει τὴν πίστη καὶ ξανθιάνει ἔτσι τὸ Γένος τῆς ήθικῆς του δυνάμεις, γνωντῶνται ἡ φυχή τοῦ Ἐθνους σάν από ιάποιο θαῦμα... Μια τὸ μαστήριο για τὴν αθανασία τῆς φυλῆς...

· Η πίστη στὶς πάραδοσεις, η συνέχειση τους εἶναι η αθανασία τοῦ Γένους, η δράσα τῆς Ἐλλάδας. · Από ἐδῶ ^{σημειώσεις} η σημασία τῶν ἔθνων και πνευματικῶν μας συμβόλων. Σύμβολο θρησκευτικό μά καὶ ἔθνικό καὶ πνευματικό μηδημη η Παναγία Σουμελᾶ. · Η αναστήλωση αὐτοῦ τοῦ συμβόλου δέν εἶχε μονάχα σημασία ἔθνική, ἀπότελεσε καὶ ανάγκη φυχική τῶν Ἑλληνοποντίων. · Άλλοτε στὸ δρός τοῦ Μελᾶ στὸν Πόντο, τώρα πάνω στὰ γραφικά ύφωματα τοῦ Βερμίου στὴν Καστανιά, η Παναγία Σουμελᾶ δίνει τῇψη ἀνταύγεια ἀπὸ τὸ δοξασμένο παρελθόν, φωτίζει τὴν φυχή καὶ τὸν νοῦ τῆς νέας γενεᾶς καὶ θά φωτίζονται δλες οἱ ἐπερχόμενες γενεές ἀπὸ τὸ ἵδιο φῶς καὶ θά δυναμώνεται ἡ φυχή τους ἀπὸ τὴν ἴδια πίστη για τὸ ἰδεώδη τοῦ "Ἐθνους μας. Καὶ τὸ Φροντιστήριο τῆς Τραπεζούντος;....

· Ήρθε ἐπιτέλους η ὥρα. Τὸ ἔθνικό καὶ πνευματικό σύμβολο τῶν Ποντίων "Φροντιστήριο Τραπεζούντος", ἐπρεπε νά ανατηλωθῇ. Τὸ πρόσταξε η μοτρα, γιατὶ σιέρτησε μέσυ γικινηση μά καὶ με υπερηφάνεια η φυχή τῶν Ποντίων. Τὸ Γυμνον αστιο τῆς Καλαμαριάς θεμελιώνεται καὶ δνομάζεται - Φροντιστήριο Τραπεζούντος. Τὸ θεμελιώνει φίλη γέτηπη τοῦ "Ἐθνους καὶ τῆς Δημοκρατίας, δ πολύτιμος συνεργάτης τοῦ ἔθναρχου Βασιλείου Βενιζέλου, δ πρωθυπουργός τῆς Ἐλλάδος Γεώργιος Παπανδρέου. Στὴν Καλαμαριά, στὴν νέα κοιτίδα τῶν Ποντίων, ὃπου ζοῦν πόντιοι στὴν πιδ μεγάλη διαλογία σε σχέση με ἄλλους πρόσφυγες καὶ ντόπιους κατοίκους τῆς αὐτῆς πόλεως, δ πρωθυπουργός ἔθεσε τὸ θεμέλιο καὶ τὸ Γυμνάσιο Καλαμαριάς παίρνει τὸ δνομα "Φροντιστήριο Τραπεζούντος". · Η τελετὴ ἔγινε στὶς ΙΙΙ 'Απριλίου. Μέσα σε μιάξτριδσφαιρα ἀκρως συγκινητική ἀναστηλώθηκε τὸ ἔθνικό καὶ πνευματικό σύμβολο τῶν ποντίων μετὸ Φροντιστήριο Τραπεζούντος. · Άλλοτε φάρος φωτεινός στὰ βάθη τῆς Ἀνατολῆς, τώρα στὴν Καλαμαριά τὸ Φροντιστήριο τῆς Τραπεζούντος. Καὶ τὸ σύμβολο συνδέει δοξασμένο παρελθόν με τὸ φωτεινό παρόν καὶ τὸ λαμπρό μέλλον.

Τὸ Φροντιστήριο Τραπεζούντος στὴν Καλαμαριά θά θυμίζῃ οὐθε φορά στοὺς ἐνάστοτε ἐπιγόνους τὸ μεγαλεῖο τοῦ παρελθόντος καὶ η νέα γενεά οὐθε φορά θά γίνεται ἀντίξια τῆς ~~μεταβολής~~ προγενεστέρας. Καὶ η παλιά δοξασμένη παράδοση τοῦ Φροντιστήρου Τραπεζούντος θά συνεχίζεται καὶ ἔδω, στὴν Καλαμαριά καὶ θά φωτίζῃ τὴν σιέφη διδασκόντων καὶ διδασκόμένων καὶ θά τοὺς διδηγῇ στὸ δρόμο, πού οἱ πρόγονοι ἔχαραξαν.

9
8

• Η λαογραφική μας έπομπή, που μέ τόση αγάπη αγναλιάζει τα ήθη
καὶ τά ξθιμα, τά τραγούδια καὶ τούς χωρύς μας καὶ μελετᾶ τη ζωή τῶν
προγόνων, θεώρησε σιδπιμο νά ξη σήμερα θέμα της τήν άναστηλωση τοῦ
έθνικου καὶ πνευματικοῦ συμβόλου τῶν ποντίων Φροντιστήριον Τραπεζούν-
τος - Γυμνάσιο Καλαμαριάς ~~Καλαμαριάς~~, παραμονή τῆς 'Αναστασης τοῦ Χρι-
στοῦ, παραμονή τῆς μεγάλης χαρᾶς τῆς Λαμπρῆς, ὅπου οἱ ναρδιές τῶν παν-
τίων θά πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀπέραντη εύδαιμονία, γιατὶ ἔνα μεγάλο δνειρό
τους δικαιώνεται. 'Ο φωτεινός φάρος "Φροντιστήριον Τραπεζούντος" άνα-
στηλώνεται καὶ πάλι, στήνεται στήν Καλαμαριά. Οἱ πόντιοι εύγνωμονούν τήν
πολιτεία γιά τήν φθική της συμπαράσταση.

• * * * * * ΛΥΡΑ * * * * *

0.- "Ας άκουσθῇ τώρα ἔνας σιοπός ἀπὸ τήν περιοχή τῆς δοξασμένης Τρά-
πεζούντας.

• * * * * * ΛΥΡ - ΤΡΑΓ * * * * *

0.- 'Αιούστε τό έθνικό ποντιακό ἀσμα - 'Αιρίτας.

• * * * * * ΛΥΡ - ΤΡΑΓ * * * * *

0.- 'Ο Μάραντον - 'Ηρωκόδ δημοτικό ἀσμα τοῦ Πόντου.

• * * * * * ΛΥΡ - ΤΡΑΓ * * * * *

0.- Τῆς αγάπης τραγούδια, λιανοτράγουδα ποντιακά.

• * * * * * ΛΥΡ Λ ΤΡΑΓ * * * * *

0.- Καὶ γιά τέλος ή λύρα τοῦ 'Ορφέα μδνη.Σδλο λύρα. 'Ο ήχος της
ηλείσει μέσα ^{εον} τὸν παλμό τῆς ψυχῆς ἐνός ιδσμού δλδιληρου, τὶς χαρές καὶ
τούς πόνους του.

• * * * * * ΛΥΡΑ * * * * *

0.- Καλή 'Ανασταση φίλοι μας.

• * * * * * ΣΗΜΑ * * * * *

0.- 'Αιούσατε σήμερα στήν έπομπή μας λίγα λόγια γιά τήν άναστηλωση
τοῦ έθνικοῦ καὶ πνευματικοῦ συμβόλου "Φροντιστήριον Τραπεζούντος"
στήν ~~Καλαμαριά~~. Εἶναι ή ιδιαίτερη δνομασία τοῦ Γυμνασίου της. Κείμενο
Στάθη Εύσταθιάδη. Στή λύρα δ Γιωργούλης. Μεταδόθηναν ἐπίσης στήν έπομπή
μας έθνικά καὶ ήρωκια ποντιακά ἀσματα καὶ σιοποί ^{καὶ} λιανοτράγουδα
τοῦ Πόντου.

• * * * * * τό σῆμα σβήνει * * * * *